

ХЭНТИЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

23119 Хэнтий аймаг, Хэрлэн сум, Сариг баг

Утас: 70-56-21-47, Факс: 70-56-21-12

E-mail: khentii@audit.gov.mn

᠒᠐᠒᠒-᠐ᠨ-᠒᠒ № 435
танай _____-ы № _____-т

Г ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ЦЭНХЭРМАНДАЛ Т СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА С.ЗОЛЖАРГАЛ ТАНАА

Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны жилийн эцсийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан, дүгнэлтийг зөвлөмжийн хамт хүргүүлж байна.

Аудитаар өгсөн зөвлөмжийн биелэлтийг 10 дугаар сарын 20-ны дотор аймаг дахь Төрийн аудитын газарт албан бичгээр ирүүлнэ үү.

Хавсралт 15 хуудас

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

Ч.ЭРДЭНЭБААТАР

023030454

ХЭНТИЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Аудитын код: ХЭА-2021/07/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас:
www.audit.mn

Чингис хот
2022 он

Дарга, тэргүүлэх аудитор: Ч.Эрдэнэбаатар
Утас: 70562112

Аудитын менежер: Д.Оюунтуяа
Утас: 99775390

Аудитор: Х.Еркегүл
Утас: 99040705

Цахим хаяг: www.audit.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Агуулга

1. Аудитын гэрчилгээ	3
2. Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	4
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан	4
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан	5
2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	6
2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	8
3. Аудитын тайлан	12
3.1. Ерөнхий зүйл	12
3.2 Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй	12
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал	13
3.4 Материаллаг байдал	13
3.5 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт	13
3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө	13
3.5.2 Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт	14
3.5.3 Авлага	14
3.5.4 Урьдчилгаа	14
3.5.6 Бараа материал	14
3.5.7 Үндсэн хөрөнгө	15
3.5.8 Өр төлбөр	15
3.5.9 Засгийн газрын хувь оролцоо	16
3.5.10 Орлогын данс	16
3.5.11 Зардлын данс	17
3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга	18
3.7 Шилэн дансны мэдээлэл	20
3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга	20
3.9 Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн	20
3.10 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал	21
4. Менежментийн захидал	21
5. Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт	22

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагуудын Олон Улсын Стандарт
АОУС	Аудитын Олон Улсын Стандарт
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ТШЗ	Төсвийн шууд захирагч
ЗДТГ	Засаг даргын тамгын газар
ИТХ	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал
ЕБС	Ерөнхий боловсролын сургууль
ЖДБДС	Жижиг дунд бизнесийг дэмжих сан
СХС	Сум хөгжүүлэх сан
ОНХС	Орон нутгийн хөгжлийн сан
ТТЗ	Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч
ЭМДС	Эрүүл мэндийн даатгалын сан

ХЭНТИЙ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

23119 Хэнтий аймаг, Хэрлэн сум, Сариг баг
Утас: 70-56-21-47, Факс: 70-56-21-12
E-mail: khentii@audit.gov.mn

2022.04.22 № 423

танай _____ -ны № _____ -т

Г Аудитын санал дүгнэлт гаргах тухай Г

Зөрчилгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл материаллаг алдаагүй, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, Сангийн сайдын баталсан холбогдох журамд нийцүүлэн үнэн зөв, шударга толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч этгээдээс хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшний баталгаа боловч материаллаг буруу илэрхийлэл байгаа тохиолдолд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар түүнийг бүгдийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа биш юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ч.ЭРДЭНЭБААТАР

023030682

2. Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2020 оны 12-р сарын 31	2021 оны 12-р сарын 31
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	747,036.8	917,570.7
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	205,041.4	438,525.4
32	БОГИНО ХУГАЦААТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ	0.0	0.0
33	АВЛАГА	294,200.1	180,509.5
34	УРЬДЧИЛГАА	29,900.0	6,500.0
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	217,895.3	292,035.9
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	0.0	0.0
360	БУСАД ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГӨ	0.0	0.0
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	6,911,137.3	6,918,587.0
37	УРТ ХУГАЦААТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ	0.0	0.0
37100	Урт хугацаат хадгаламж	0.0	0.0
37200	Үнэт цаас	0.0	0.0
37300	Урт хугацаат зээл	0.0	0.0
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	6,911,137.3	6,918,587.0
39100	Газар	0.0	0.0
39200	Биет хөрөнгө	6,436,230.6	6,443,711.0
39300	Биет бус хөрөнгө	474,906.8	474,876.0
39400	Бусад хөрөнгө /ТӨҮГ/	0.0	0.0
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	7,658,174.2	7,836,157.7
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	90,393.2	1,056.7
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	90,393.2	1,056.7
41100	Богино хугацаат үнэт цаас	0.0	0.0
41200	Богино хугацаат зээлийн өглөг	0.0	0.0
41300	Өглөг	90,393.2	1,056.7
41400	Урьдчилж орсон орлого	0.0	0.0
42	УРТ ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	0.0	0.0
42100	Урт хугацаат үнэт цаас	0.0	0.0
42200	Урт хугацаат зээл	0.0	0.0
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	7,567,781.0	7,835,101.0
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	7,567,781.0	7,835,101.0
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	3,337,630.0	3,337,630.0
51101	Өмч /төрийн/ /ТӨҮГ/	46,510.5	46,510.5
51102	Өмч /хувийн/ /ТӨҮГ/	0.0	0.0
51103	Өмч /хувьцаат/ /ТӨҮГ/	0.0	0.0
51104	Халаасны хувьцаа /ТӨҮГ/	0.0	0.0
51105	Нэмж төлөгдсөн капитал /ТӨҮГ/	0.0	0.0
51106	Эздийн өмчийн бусад хэсэг /ТӨҮГ/	0.0	0.0
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	4,045,304.9	4,312,624.9
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	138,335.6	138,335.6
51400	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү	0.0	0.0
51500	Бодлогын өөрчлөлт алдааны залруулга	0.0	0.0
51600	Нөөцийн сан	0.0	0.0
52	Хяналтын бус хувь оролцоо	0.0	0.0
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	7,658,174.2	7,836,157.7

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2020оны 12-р сарын 31	2021 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,583,915.4	2,743,322.1
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	87,787.7	139,637.1
110	Орлогын албан татвар	45,629.2	41,928.6
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	45,629.2	41,928.6
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	0.0	0.0
1102	Орлогыг нь тухай бүр тодорхойлох боломжгүй ажил, үйлчилгээ хувиараа эрхлэгч	0.0	0.0
1103	ААН-ын орлогын албан татвар	0.0	0.0
1104	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	0.0	0.0
112	Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого	0.0	0.0
113	Хөрөнгийн албан татвар	1,020.0	61,745.8
114	Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар	0.0	0.0
115	Онцгой албан татвар	0.0	0.0
116	Тусгай зориулалтын орлого	0.0	0.0
117	Гадаад үйл ажиллагааны орлого	0.0	0.0
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	41,138.4	35,962.6
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	2,721,950.6	544,284.4
120	Нийтлэг татварын бус орлого	2,721,950.6	541,324.4
121	Хөрөнгийн орлого	0.0	0.0
122	Тусламжийн орлого	0.0	2,960.0
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	0.0	0.0
124	Зээлийн орлого	0.0	0.0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,774,177.0	2,059,400.6
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	2,280,960.2	2,361,032.0
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,280,960.2	2,361,032.0
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,136,769.7	2,266,135.4
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,036,520.4	1,132,650.8
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	132,624.1	148,335.7
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	264,843.9	239,268.2
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	67,093.2	75,218.4
2105	Нормативт зардал	65,189.6	96,770.7
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	31,962.9	17,072.0
2107	Томилолт, зочны зардал	7,944.5	7,364.5
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	179,062.5	136,017.9
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	351,528.6	413,437.2
211	ХҮҮ	0.0	0.0
212	ТАТААС	0.0	0.0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	144,190.5	94,896.6
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	0.0	0.0
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	2,302,955.2	382,290.1
IV	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	0.0	0.0
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	207,279.9	118,898.3
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	2,095,675.3	263,391.8

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	2020оны 12-р сарын 31	2021 оны 12-р сарын 31
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	2,173,867.5	2,604,771.5
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	87,787.7	139,637.1
110	Орлогын албан татвар	45,629.2	41,928.6
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	45,629.2	41,928.6
1101	Хувь хүний орлогын албан татварын буцаан олголт	0.0	0.0
1102	Орлогыг нь тухай бүр тодорхойлох боломжгүй ажил, үйлчилгээ хувиараа эрхлэгч	0.0	0.0
1103	ААН-ын орлогын албан татвар	0.0	0.0
1104	Зарим бүтээгдэхүүний үнийн өсөлтийн албан татвар	0.0	0.0
112	Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого	0.0	0.0
113	Хөрөнгийн албан татвар	1,020.0	61,745.8
114	Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар	0.0	0.0
115	Онцгой албан татвар	0.0	0.0
116	Тусгай зориулалтын орлого	0.0	0.0
117	Гадаад үйл ажиллагааны орлого	0.0	0.0
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	41,138.4	35,962.6
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	12,550.5	14,174.3
1181	Газрын төлбөр	7,956.0	2,537.7
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	20,631.9	19,250.7
1183	Бусад татвар	0.0	0.0
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	311,902.8	417,705.4
120	Нийтлэг татварын бус орлого	311,902.8	417,705.4
121	Хөрөнгийн орлого	0.0	0.0
122	Тусламжийн орлого	0.0	0.0
123	Улсын төсөв орон нутгийн төсөв хоорондын шилжүүлэг	0.0	0.0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,774,177.0	2,047,429.0
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,901,884.6	2,128,684.3
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,901,884.6	2,128,684.3
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,759,438.5	2,025,122.3
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,045,999.2	1,129,034.3
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	133,763.4	154,972.0
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	179,316.5	319,586.4
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	115,446.7	126,025.6
2105	Нормативт зардал	53,783.0	100,425.7
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	57,662.0	41,796.2
2107	Томилолт, зочны зардал	7,944.5	7,007.7
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	125,317.7	74,681.3
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	40,205.5	71,593.3
211	ХҮҮ	0.0	0.0
212	ТАТААС	0.0	0.0
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	142,446.0	103,562.0
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	271,983.0	476,087.2
IV	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (IV)	0.0	0.0
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	180,571.3	242,603.2
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	180,571.3	242,603.2
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	180,571.3	242,603.2
2260	Гадаад эх үүсвэрээр	0.0	0.0

VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-180,571.3	-242,603.2
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	-36,000.0	0.0
14	Бусад эх үүсвэр	0.0	0.0
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	36,000.0	0.0
24	ГАДААД ЗЭЭЛИЙН ҮНДСЭН ТӨЛБӨР	0.0	0.0
25	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ	0.0	0.0
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	55,411.7	233,484.0
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	149,629.7	205,041.4
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	205,041.4	438,525.4

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код:	Тайлангийн үзүүлэлт	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн	Цөөнхийн хувь оролцоо	Нийт цэвэр хөрөнгө/өмч
1	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	5,461,735.7	0.0	5,461,735.7
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	52,003.0	0.0	52,003.0
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	5,513,738.6	0.0	5,513,738.6
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.0	0.0	0.0
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	-52,003.0	0.0	-52,003.0
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.0	0.0	0.0
7	Өмчид гарсан өөрчилөлт	10,370.0	0.0	10,370.0
8	Зарласан ногдол ашиг	0.0	0.0	0.0
9	Тайлант үеийн үр дүн	2,095,675.3	0.0	2,095,675.3
10	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	7,567,781.0	0.0	7,567,781.0
11	2021 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	7,567,781.0	0.0	7,567,781.0
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0.0	0.0	0.0
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	7,567,781.0	0.0	7,567,781.0
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0.0	0.0	0.0
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0.0	0.0	0.0
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0.0	0.0	0.0
17	Өмчид гарсан өөрчилөлт	3,928.2	0.0	3,928.2
18	Зарласан ногдол ашиг	0.0	0.0	0.0
19	Тайлант үеийн үр дүн	263,391.8	0.0	263,391.8
20	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	7,835,101.0	0.0	7,835,101.0

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,396,097.50	2,117,966.63
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,070,940.00	1,926,968.34
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,041,353.00	1,897,446.20
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,164,368.30	1,111,392.69
210101	Үндсэн цалин	748,334.50	726,811.38
210102	Нэмэгдэл	289,815.90	278,726.10
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	8,568.00	7,513.86
210104	Урамшуулал	73,236.40	71,599.61
210105	Гэрээт ажлын хөлс	44,413.50	26,741.74
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	165,279.60	151,575.76
210201	Тэтгэврийн даатгал	118,607.20	107,287.43
210202	Тэтгэмжийн даатгал	11,666.60	11,111.28
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	9,348.20	8,886.07
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,394.00	2,307.69
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	23,263.60	21,983.29
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	316,655.10	316,557.22
210301	Гэрэл, цахилгаан	13,298.70	13,396.98
210302	Түлш, халаалт	302,016.40	302,016.24
210303	Цэвэр, бохир ус	1,340.00	1,144.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	53,311.20	52,058.80
210401	Бичиг хэрэг	6,230.10	6,230.00
210402	Тээвэр, шатахуун	29,110.60	28,291.67
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	5,443.90	5,013.92
210404	Ном, хэвлэл	1,525.80	1,523.50
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	622.40	621.31
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	10,378.40	10,378.40
2105	Нормативт зардал	67,172.60	55,605.84
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	17,426.70	16,658.44
210502	Хоол, хүнс	43,124.40	32,329.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	6,621.50	6,618.40
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	81,035.90	78,005.87
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	38,740.00	38,739.80
210602	Тавилга	1,800.00	1,799.90
210604	Урсгал засвар	40,495.90	37,466.17
2107	Томилолт, зочны зардал	7,558.60	6,757.70
210702	Дотоод албан томилолт	7,558.60	6,757.70
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	111,790.70	62,273.39
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	104,095.70	55,555.46
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	2,058.50	1,188.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	603.50	544.05
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	292.00	287.75
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	156.00	131.50
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	4,200.00	4,200.00
210807	Газрын төлбөр	385.00	366.63
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	74,181.00	63,218.94
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	64,862.40	53,904.55

210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	9,318.60	9,314.39
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	29,587.00	29,522.14
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	29,587.00	29,522.14
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	15,290.40	15,262.14
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	14,296.60	14,260.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	238,014.00	190,998.29
223001	Бусад хөрөнгө	238,014.00	190,998.29
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	87,143.50	0.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	87,143.50	0.00
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,396,097.50	2,343,206.70
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,098,985.00	1,051,665.27
310003	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,098,985.00	1,051,665.27
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,108,311.60	1,153,729.74
320001	Орон нутгийн төсвөөс	946,978.50	992,396.64
320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	161,333.10	161,333.10
33	НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	19,958.50	15,285.34
330002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	19,958.50	15,285.34
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	168,842.40	122,526.35
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	55,000.00	103,844.72
350002	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	50,300.00	18,681.63
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	63,542.40	0.00
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.00	59,992.80
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.00	285,232.88

4.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

(мянган төгрөгөөр)

Код	Үзүүлэлт	ТЗ цэвэр дүн
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	122,232.38
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	122,232.38
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	95,512.28
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	10,820.92
210104	Урамшуулал	10,820.92
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	1,475.28
210201	Тэтгэврийн даатгал	1,028.37
210202	Тэтгэмжийн даатгал	95.99
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	105.12
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	22.34
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	223.46
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	3,029.13
210302	Түлш, халаалт	529.13
210303	Цэвэр, бохир ус	2,500.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	8,848.50
210401	Бичиг хэрэг	789.00
210402	Тээвэр, шатахуун	6,617.60
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	60.00
210404	Ном, хэвлэл	825.80
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	556.10
2105	Нормативт зардал	44,819.82
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	37,547.67
210502	Хоол, хүнс	2,342.15
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	4,930.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	12,195.24
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	9,860.24
210604	Урсгал засвар	2,335.00
2107	Томилолт, зочны зардал	249.99
210702	Дотоод албан томилолт	249.99
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	6,792.70
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	6,792.70
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	7,280.69
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	2,713.19
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	4,567.50
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	26,720.10
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	26,710.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	26,710.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	10.10
213405	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	10.10
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	123,030.56
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	123,030.56
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	900.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	111,060.11
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	11,070.45
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	798.18
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	798.18

3. Аудитын тайлан

3.1. Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д "Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана." гэж заасны дагуу Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2020 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүн, дүгнэлтийг төсвийн төвлөрүүлэн захирагч Цэнхэрмандал сумын Засаг дарга С.Золжаргал танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд үйлчлүүлэгчийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтын системд хийсэн үнэлгээний тойм, аудитын явцад илрүүлсэн зүйлс, гаргасан шийдлүүд, анхаарал хандуулахуйц залруулаагүй материаллаг болон материаллаг бус алдаа зөрчил зэрэг аудитын үр дүнгийн талаарх тайлбар, тодруулга, аудитын санал дүгнэлтийн хэлбэр, түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан тэмдэглэв.

Аудитын дүнд үндэслэсэн үйлчлүүлэгчийн төсөвт төвлөрүүлэх орлоготой холбоотой зөвлөмжийг Менежментийн захидалд тусгасан болно.

Аудитыг Хэнтий аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Х.Еркегүл гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Д.Оюунтуяа, дарга, тэргүүлэх аудитор Ч.Эрдэнэбаатар нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Хэнтий аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 3 дугаар сарын 30-ны өдрийн 01/54 дугаар бүхий албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй

Төсвийн тухай хуульд "төсвийн төвлөрүүлэн захирагч" гэж төсвийн ерөнхийлөн захирагчаас хуваарилсан чиг үүргийн төсвийг төлөвлөх, төсвийн шууд захирагчид хуваарилах, хяналт тавих, хууль тогтоомжийн дагуу захиран зарцуулах, гүйцэтгэлийг тайлагнах эрх бүхий этгээдийг" гэж тодорхойлсон байна.

Төсвийн тухай хуулийн 15.4-д "Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч нь түүнд харьяалагдах төсвийн талаар дараах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ гэж заасан байна. Үүнд:

- 15.4.1.төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн энэ хуулийн 14.2.2, 14.2.3, 14.2.5, 14.2.8–д заасан болон төсвийн шууд захирагчийн энэ хуулийн 16.5-д заасан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх;
- 15.4.2.энэ хуулийн 14.2.8-д заасан тайланг нэгтгэн харьяа төсвийн ерөнхийлөн захирагчид хүргүүлэх.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

Аймгийн санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын албанаас Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 онд санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн чиглэлээр хяналт хийгээгүй байна.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр Нийт зардлыг сонгож, эрсдэлийн түвшнийг “Дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын хувь хэмжээг 1 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2020 оны нийт зардлын 3,030.9 сая төгрөгийн 1 хувь буюу 30.3 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 70 хувиар буюу 21.2 сая төгрөгөөр тогтоосон.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж үзэхэд тайлант онд нийт зардал буурсан тул шинэчлэн тогтоох нь зүйтэй гэж үзэж 16.5 сая төгрөгөөр тогтоосон.

3.5 Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн үзүүлэлт

3.5.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 111.7 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 125.8 сая төгрөг болж, 14.1 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №1. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дүнд эзлэх хувь
Касст байгаа бэлэн мөнгө	0	0	0	0
Банканд байгаа бэлэн мөнгө	205.0	436.8	231.8	99.6%
Замд яваа мөнгөн хөрөнгө	0	1.7	1.7	0.4%
Хадгаламж	0	0	0	0
Дүн	205.0	438.5	233.5	100%

Эх сурвалж: Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд 436.8 сая төгрөгийн үлдэгдлээс орон нутгийн тусгай сангийн төрийн сан дахь харилцах дансанд 256.4 сая төгрөг, төсөвт байгууллагын харилцах дансанд 29.6 сая төгрөг, төрийн сан дахь ерөнхий орлогын дансанд 152.2 сая төгрөг байршиж байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- ЖДБДС-ийн зээлийн эргэн төлөлтийн 1.0 сая төгрөг СХС-д данс андуурч орсныг залруулаагүй алдааг аудитын явцад санхүүгийн тайланд залруулга хийсэн;

- Хүүхдийн цэцэрлэг: Мөнгөн хөрөнгө зарцуулахдаа анхан шатны баримт болох и баримтыг үндэслээгүй 5.5 сая төгрөгийг зарцуулсанд зөрчлийг дахин гаргахгүй байх зөвлөмж хүргүүлсэн;

3.5.2 Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт

Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт дансанд эхний болон эцсийн үлдэгдэл байхгүй байна.

3.5.3 Авлага

Авлага дансны эхний үлдэгдэл 294.2 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 180.5 сая төгрөг болж, 113.7 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №.2 Авлагын үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)	Дүнд эзлэх хувь
Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	0.4	0.5	0.1	0.3%
Дансны авлага /ТӨҮГ/	0	0	0	0
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	0	27.1	27.1	15.0%
Татаас, санхүүжилтийн авлага	0	0	0	0
Татвар, НДШ – ийн авлага /ТӨҮГ/	3.5	0	-3.5	0
Бусад авлага	35.8	0	-35.8	0
Зээлийн авлага	254.5	152.9	-101.6	84.7%
Дүн	294.2	180.5	-113.7	100%

Эх сурвалж: Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд авлага 180.5 сая төгрөгийн үлдэгдэлд сум хөгжүүлэх сан болон, жижиг дунд бизнесийг дэмжих сангийн зээлийн авлагын үлдэгдэл 152.9 сая төгрөг буюу 84.7 хувийг, төлбөртэй үйлчилгээний авлага 27.1 сая төгрөг буюу 15 хувийг эзэлж байна.

Төлбөртэй үйлчилгээний авлага нь сумын Эрүүл мэндийн төвд ЭМДС-аас олгох ковид-19 цар тахлын санхүүжилт орж ирээгүйтэй холбоотой үүссэн авлага байна.

3.5.4 Урьдчилгаа

Урьдчилгаа дансны эхний үлдэгдэл 29.9 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 6.5 сая төгрөг болж 23.4 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №3 Урьдчилгаа дансны үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Урьдчилж гарсан зардал	0	0	0
Цалингийн урьдчилгаа	0	0	0
Үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгаа	29.9	6.5	-23.4
Дүн	29.9	6.5	-23.4

Эх сурвалж: Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Урьдчилгаа дансны 6.5 сая төгрөгийн үлдэгдэлд ЗДТГ-ын 2020 онд тавилга нийлүүлэхээр тендерийн гэрээ байгуулсан компаниас хөрөнгө нь дутуу нийлүүлсэнтэй холбоотой үүссэн үндсэн хөрөнгө бэлтгэх урьдчилгаа байна.

3.5.6 Бараа материал

Бараа материалын эхний үлдэгдэл 217.9 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 292.0 сая төгрөг болж, 74.1 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №4 Бараа материалын үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Тусгай зориулалттай материал	0.9	1.2	0.3
Эм боох материал	27.0	34.2	7.2
Бичиг хэргийн материал	0.7	2.1	1.4
Аж ахуйн материал	9.8	22.7	12.9
Сэлбэг хэрэгсэл			-
Түлш, шатах тослох материал	2.5	1.6	(0.9)
Хүнсний материал	1.5	6.2	4.7
Бусад хангамжийн материал	138.5	183.9	45.4
Мал амьтад	35.6	38.1	2.5
Бэлэн бүтээгдэхүүн	1.5	2.1	0.6
Дүн	217.9	292.0	74.1

Эх сурвалж: Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд төсвийн хөрөнгөөр худалдаж авсан 273.0 сая төгрөг, үнэ төлбөргүй хүлээж авсан 44.1 сая төгрөгийн бараа материал нэмэгдэж, 243.0 сая төгрөгийн бараа материал зарцуулжээ. Тайлант онд эм боох материал, аж ахуйн материал, бусад хангамжийн материалын үлдэгдэл өссөн байна. Энэ нь ковид-19 цар тахлын үед хэрэглэх материалын нөөц бүрдүүлж ажиллаж байгаатай холбоотой байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- Хүүхдийн цэцэрлэгт жилийн эцэст аж ахуйн материалаас бусад 6.6 сая төгрөгийн материалын үлдэгдлийг тоолж, тооцоо хийж баталгаажуулаагүй зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлсэн;

3.5.7 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 8,185.1 сая, эцсийн үлдэгдэл 8,523.8 сая төгрөг болж, 338.7 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №5 Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Барилга байгууламж, орон сууц	6,065.6	6,175.7	110.1
Тээврийн хэрэгсэл	274.9	339.1	64.2
Машин тоног төхөөрөмж	573.4	669.5	96.2
Тавилга эд хогшил	318.8	379.0	60.2
Зам, гүүрийн байгууламж	453.5	453.5	-
Номын фонд	9.4	10.4	1.0
Бусад үндсэн хөрөнгө	12.3	20.8	8.5
Программ хангамж	2.5	1.0	(1.6)
Бусад биет бус хөрөнгө	474.9	474.9	-
ДҮН	8,185.1	8,523.8	338.7

Эх сурвалж: Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд төсвийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 350.1 сая төгрөг, улс, орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар болон үнэ төлбөргүй шилжүүлэн авсан 237.0 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн, акталсан 14.6 сая төгрөгийн хөрөнгийг балансаас хассан байна.

3.5.8 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн эхний үлдэгдэл 90.4 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 1.1 сая төгрөг болж, 89.3 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт №6 Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өссөн+ Буурсан -	Дүнд эзлэх хувь
Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	80.6	0	-80.6	0
Бусад өглөг	9.8	1.1	-8.7	100%
Богино хугацаат өр төлбөр нийт дүн	90.4	1.1	89.3	100%

Эх сурвалж: Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Богино хугацаат өр төлбөрийн үлдэгдэлд сум хөгжүүлэх сангийн өр байна. Өмнөх онд сумын төсөвт байгууллагууд төвлөрсөн дулааны шугамд холбогдсонтой холбоотойгоор түлш халаалтын зардлын өглөг үүссэнийг тайлант онд бүрэн барагдуулжээ.

3.5.9 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эхний үлдэгдэл 7,567.8 сая төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 7,835.1 сая төгрөг болж, 267.3 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт № 7. Засгийн газрын хувь оролцоо /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт/+, бууралт /-/	Дүнд эзлэх хувь
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	3,384.2	3,384.2	0.0	43.2%
Хуримтлагдсан үр дүн	4,045.3	4,312.6	267.3	55.0%
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	138.3	138.3	0.0	1.8%
Дүн	7,567.8	7,835.1	267.3	100.0%

Эх сурвалж: Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны үлдэгдэл 7,835.1 сая төгрөг болж 267.3 сая төгрөгөөр өсөхөд тайлант оны үр дүн нөлөөлжээ.

3.5.10 Орлогын данс

Үйл ажиллагааны орлого өмнөх онд 4,583.9 сая төгрөг, тайлант онд 2,743.3 сая төгрөг болж, 1,840.6 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт № 8. Орлого /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он	Өсөлт/+, бууралт /-/	Дүнд эзлэх хувь
ТАТВАРЫН ОРЛОГО	87.8	139.6	51.8	5.09%
Орлогын албан татвар	45.6	41.9	(3.7)	
Хөрөнгийн албан татвар	1.0	61.7	60.7	
Бусад татвар, төлбөр хураамж	41.1	36.0	(5.2)	
ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	2,722.0	544.3	(2,177.67)	19.84%
Торгуулийн орлого	138.6	182.7	44.09	
Төсөвт байгууллагын өөрийн орлого	2,488.0	247.5	(2,240.50)	
Бусад орлого	12.4	28.5	16.19	
Борлуулалтын орлого /ТӨҮГ/	83.0	82.6	(0.41)	
Хандив тусламж /дотоод/	-	3.0	3.0	
ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	1,774.2	2,059.4	285.2	75.07%
Улсын төвлөрсөн төсвөөс санхүүжих	1,039.5	1,099.0	59.5	
Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	60.4	135.0	74.6	
Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	657.0	810.1	153.2	
Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	17.3	15.3	(2.1)	
Дүн	4,583.92	2,743.32	-1,840.59	100.00%

Эх сурвалж: Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Үйл ажиллагааны орлого 2,743.2 сая төгрөг болж 1,840.6 сая төгрөгөөр буурсан нь үнэ төлбөргүй хүлээж авсан орлого өмнөх оноос буурсантай холбоотой байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- ЭМТ -д нэмэлт санхүүжилтийн дансаар дамжаад гарсан эргэлтийн эмийн сангийн эмийн хөнгөлөлтийн санхүүжилт 15.2 сая төгрөгийг санхүүгийн үр дүнгийн тайланд орлогоор хүлээн зөвшөөрч бүртгэснийг аудитын явцад санхүүгийн тайланд залруулга хийсэн;

3.5.11 Зардлын данс

Тайлант оны нийт зардал 2,361.0 сая төгрөг болж өмнөх оноос 80.1 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт № 9. Зардал /сая төгрөг/

Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он	Өсөлт/+, бууралт /- /	Дүнд эзлэх хувь
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,136.8	2,266.1	129.4	96%
Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,036.5	1,132.7	96.1	
Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	132.6	148.3	15.7	-
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	264.8	239.3	(25.6)	-
Хангамж, бараа материалын зардал	67.1	75.2	8.1	
Нормативт зардал	65.2	96.8	31.6	
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	32.0	17.1	(14.9)	
Томилолт, зочны зардал	7.9	7.4	(0.6)	
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	179.1	136.0	(43.0)	
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	351.5	413.4	61.9	
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	144.2	94.9	(49.29)	4%
Бусад урсгал шилжүүлэг	35.9	47.6	11.6	
Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	3.8	-	(3.8)	
Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	104.5	47.3	(57.1)	
Дүн	2,281.0	2,361.0	80.1	100%

Эх сурвалж: Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Тайлант онд цалин хөлс, ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл, нормативт зардал, бараа үйлчилгээний бусад зардал өссөн бол байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал, урсгал засварын зардал, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж, төвлөрүүлэх шилжүүлэг буурсан байна.

Нийт зардал өсөхөд “ковид-19” цар тахлын дэгдэлтийн нөхцөл байдалтай холбоотой цалин хөлс, шимтгэл, нэг удаагийн тэтгэмж урамшуулал, эм эмнэлгийн хэрэгслийн зардал өссөн нь нөлөөлсөн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Аудитаар нийт 47.9 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрсэн. Үүнд:

- МУЗГ-ын 2021 оны 43 дугаар тогтоолыг зөрчин батлагдсан төсвийн хэмжээнд тэвчиж болох зардлаас ЗДТГ-т 11.0 сая төгрөг, ЕБС-д 5.1 сая төгрөгийг тус тус хэмнээгүй, ЗДТГ-т шагнаж урамшууллын зардалд 4.3 сая төгрөг зарцуулсан зэрэг зөрчлүүдэд албан шаардлага хүргүүлсэн.

- ЕБС-д батлагдсан төсвийн эдийн засгийн ангиллыг зөрчин 4.6 сая төгрөг зарцуулсан зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлж, цалингийн нэмэгдэл үндэслэлгүй илүү олгосон 0.5 сая төгрөгийн зөрчилд төлбөрийн акт тогтоосон.
- ЕБС -д цалингийн зардлыг 1.6 сая төгрөг, ЭМТ-д үндсэн хөрөнгийн элзэгдлийг 20.8 сая төгрөгөөр зөрүүтэй бүртгэсэн алдааг аудитын явцад санхүүгийн тайланд залруулаа хийсэн.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэлийн талаарх тайлбар, тодруулга

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Орон нутгийн төсвийн орлого бүрдүүлэлт

Цэнхэрмандал сумын ИТХ-ын 2021 оны орон нутгийн төсөв батлах тухай 11 дүгээр тогтоолд зааснаар Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч тайлант онд 169.6 сая төгрөгийн орлогыг орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлэхээр батлагдсанаас гүйцэтгэлээр 349.2 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, төлөвлөгөөг 205.9 хувиар биелүүлсэн байна.

Хүснэгт 10. Төсөвт төвлөрүүлэх орлого /сая төгрөг/

Орлогын төрөл	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
Үйл ажиллагааны орлого	15.0	14.8	(0.2)	98.7%
Хөрөнгийн орлого	12.0	18.5	6.5	154.2%
Хөрөнгө борлуулсны орлого	-	7.0	7.0	0.0%
Урлагийн тоглолт, спортын тэмцээний шагнал, наадмын бай шагнал	0.2	0.9	0.7	450.0%
Бууны албан татвар	1.8	1.2	(0.6)	66.7%
Малд ногдуулах албан татвар	-	60.4	60.4	0.0%
Улсын тэмдэгтийн хураамж	3.0	4.5	1.5	150.0%
Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	1.1	3.8	2.7	345.5%
Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	13.4	5.2	(8.2)	38.8%
Газрын төлбөр	4.8	2.5	(2.3)	52.1%
Ойн нөөц ашигласны төлбөр	25.0	19.1	(5.9)	76.4%
Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	0.3	0.1	(0.2)	33.3%
Торгуулийн орлого	80.0	182.7	102.7	228.4%
Бусад орлого	13.0	28.5	15.5	219.2%

Эх сурвалж: Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Орон нутгийн төсвийн орлогын биелэлтийг орлогын төрлөөр авч үзвэл:

- Хөрөнгийн орлого 6.5 сая төгрөгөөр давж биелэхэд иргэдийн хадгаламж нэмэгдсэн;
- Хөрөнгө борлуулсны орлого тайлант онд төлөвлөөгүй ба иргэд хөрөнгө борлуулж 2 хувийн татварыг төвлөрүүлсэн;
- Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр 2.6 сая төгрөгөөр дасан нь уурхайнаас хаягдсан хайргыг борлуулсан;
- Торгуулийн орлого 102.7 сая төгрөгөөр давж биелсэн нь замын цагдаагийн торгуулийн орлого орон нутагтаа ордог болсон;
- Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж 8.2 сая төгрөгөөр тасарсан нь 2021 онд ковид-19 цар тахлын үед төрөөс иргэд, ААНБ-дад хөнгөлөлт үзүүлсэн;
- Газрын төлбөр 2.3 сая төгрөгөөр тасарсан нь газрын албанаас нэхэмжлэл үүсгээгүй;
- Ойн нөөц ашигласны төлбөр 5.9 сая төгрөгөөр тасарсан нь батлагдсан төлөвлөгөөг үндэслэн гоожингийн эрхийн бичгийг батлаагүйтэй холбоотой байна;

Аудитын илрүүлэлт:

- Татварын орлогын гүйцэтгэлийг нэр төрлөөр нь авч үзвэл хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж 8.2 сая төгрөг, газрын төлбөр 2.3 сая төгрөг, ойн нөөц ашигласны төлбөр 5.9 сая төгрөг, нийт 16.4 сая төгрөгөөр тасарсан зөрчилд зөвлөмж өгөө.

Төсвийн төлөвлөлт

Тус төвлөрүүлэн захирагчийн 2020 оны төсвийн төсөлд сумын төсвийн орох орлогыг 112.5 сая төгрөгөөр, аймгийн төсөвт орох орлогыг 83.0 сая төгрөг, нийт 195.5 сая төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслөөс сумын төсөвт орох орлогыг 57 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж 169.5 сая төгрөгөөр, аймгийн төсөвт орох орлогыг 24.7 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж 107.7 сая төгрөгөөр, нийт 277.2 сая төгрөгөөр баталсан байна.

Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, арга хэмжээнд зориулан 2,396.1 сая төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 2,070.9 сая төгрөгийг урсгал зардалд, 238.0 сая төгрөгийг хөрөнгийн зардалд, 87.1 сая төгрөгийг эргэж төлөгдөх төлбөрийг хассан цэвэр зээлд зарцуулахаар батлагджээ.

Нийт зардлын 1,099.0 сая төгрөгийг тусгай зориулалтын шилжүүлгээс, 1,108.3 сая төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс, 19.9 сая төгрөгийг нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс, 168.8 сая төгрөгийг төсөвт байгууллагын үйл ажиллагаанаас санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Гүйцэтгэлийг авч үзвэл:

- Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс 1,051.7 сая төгрөгийг зарцуулж 47.3 сая төгрөгийн зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг төвлөрүүлсэн байна.
- Орон нутгийн төсвөөс олгох санхүүжилт 947.0 сая төгрөгийг бүрэн авч, зарцуулагдаагүй үлдэгдэл 14.9 сая төгрөгийг орон нутгийн төсөвт эргэн төвлөрүүлсэн байна. Мөн малын тоо толгойн албан татварын 32.2 сая төгрөгийн орлого орж, 36.8 сая төгрөгийн үлдэлтэй байна. Мөн малын тоо толгойн албан татварын 60.4 сая төгрөгийн орлогыг Малын тоо толгойн албан татварын хуулийн дагуу ОНХС-д төвлөрүүлсэн байна.
- ОНХС-аас нийт 7 төсөл арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр батлагдсан 161.3 сая төгрөгийн төсвийг бүрэн авч, гүйцэтгэлээр 5 төсөл арга хэмжээнд 114.4 сая төгрөгийг зарцуулж, 2 төсөл арга хэмжээ дутуу гүйцэтгэлтэй тул 46.0 сая төгрөгийн санхүүжилтийг олгоогүй байна.
- Аймгаас авах санхүүгийн дэмжлэгийн 649.0 сая төгрөгийн санхүүжилтийг бүрэн авсан байна.
- Нийгмийн даатгалын сангаас 15.3 сая төгрөгийн санхүүжилт авч, батлагдсан төлөвлөгөөнөөс 4.7 сая төгрөг дутуу орж ирсэн байна.
- Төсөвт байгууллагын үйл ажиллагаанаас 122.5 сая төгрөгийн орлого бүрдүүлж, батлагдсан төлөвлөгөөг 17.2 сая төгрөгөөр давуулан биелүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 2,118.0 сая төгрөг буюу 88 хувьтай байгаа нь бараа, ажил үйлчилгээний зардал 143.9 сая төгрөг, хөрөнгийн зардал 47.0 сая төгрөгөөр, эргэж төлөгдөх төлбөрийг хассан цэвэр зээл 87.1 сая төгрөгөөр төлөвлөгөөнөөс хэмнэлттэй зарцуулагдсан байна.

Урсгал санхүүжилтээс хэмнэгдсэн нийт 62.3 сая төгрөгийг улс, орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт санхүүжилт

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Дээд шатны төсвийн захирагчаас 111.1 сая төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 11.1 сая төгрөг, төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив 0.9 сая төгрөг, нийт 123.0 сая төгрөгийн орлогыг бүрдүүлжээ.

Үүнээс бараа, ажил үйлчилгээний зардалд 95.5 сая төгрөг, нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулалд 26.7 сая төгрөг, нийт 122.2 сая төгрөгийг зарцуулж, 0.8 сая төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.

3.7 Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Цэнхэрмандал сумын ТТЗ-ийн шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулах мэдээллийг бүрэн мэдээлсэн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

- ЭМТ нь шилэн дансны цахим хуудсанд таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын 114.4 сая төгрөгийн 10 мөнгөн гүйлгээг мэдээлээгүй, худалдан авалтын 20.2 сая төгрөгийн 2 мэдээллийг байршуулаагүй, мэдээлээ нэг сараар хоцроож байршуулсан зэрэг 134.6 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах албан шаардлага хүргүүлсэн.

3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилтийн талаарх тайлбар, тодруулга

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар төсвийн төвлөрүүлэн захирагчид 3 зөвлөмж, 2 албан шаардлага өсгөн ба биелэлтийг заасан хугацаанд ирүүлсэн байна.

3.9 Аудитын явцад хэрэгжүүлсэн горим сорил, түүний үр дүн

Аудитаар нийт 16.4 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлж 1 зөвлөмжийг хүргүүллээ.

Санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн залруулга.

Төвлөрүүлэн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд залруулга хийгдээгүй.

Төвлөрүүлэн захирагчид хүргүүлсэн акт, албан шаардлага

Төлбөрийн акт, албан шаардлага хүргүүлээгүй.

Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд харьяа төсвийн байгууллага 6, ОНӨҮГ 2, тусгай сан 4, төрийн сан 1, нийт 13 санхүүгийн тайлан нэгтгэгдсэнээс 4 байгууллагад дүгнэлт гаргаж, 7 байгууллага түүврээр хамрагдаж, 2 байгууллага аудитад хамрагдаагүй байна.

Аудитад хамрагдсан харьяа 1 байгууллагын санхүүгийн тайланд “Хязгаарлалттай”, 3 байгууллагын санхүүгийн тайланд “Зөрчилгүй” дүгнэлт өгсөн байна.

Харьяа байгууллагуудын санхүүгийн тайланд хийсэн аудитаар нийт 217.6 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илрүүлснээс 38.6 сая төгрөгийн 4 алдааг аудитын явцад залруулж, 31.6 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах 4 албан шаардлага хүргүүлж, 0.5 сая төгрөгийн 1 зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 146.9 сая төгрөгийн зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 2 зөвлөмжийг хүргүүлсэн. /Хавсралт-1/

3.10 Дараагийн аудитаар авч үзэх буюу анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал

Анхаарал татахуйц асуудал байхгүй байна.

4. Менежментийн захидал

Менежментийн захидалд цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

1.1 Төсөвт төвлөрүүлэх орлоготой холбоотой асуудал

1.1.1 Илрүүлэлт:

Татварын орлогын гүйцэтгэлийг нэр төрлөөр нь авч үзвэл хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж 8.2 сая төгрөг, газрын төлбөр 2.3 сая төгрөг, ойн нөөц ашигласны төлбөр 5.9 сая төгрөг, нийт 16.4 сая төгрөгийн татварын орлого нэр төрлөөрөө тасарсан байна..

1.1.2 Эрсдэл:

Татварын орлогыг бүрэн бүрдүүлээгүй байх

1.1.3 Өгсөн зөвлөмж:

Төсөвт төвлөрүүлэх орлогын төлөвлөгөөг нэр төрлөөр бүрэн бүрдүүлж ажиллах

1.1.4 Байгууллагаас өгсөн хариу, тайлбар:

Хүлээн зөвшөөрөв

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Хэнтий аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2022 оны 10 дугаар сарын 20-ны дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5.Аудитын явцад илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт

Огноо:	Аудитын нэр:	Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан	Аудитын код:
2022.03.25			ХЭА-2022/07/НА-СТА-ТТЗ
Шалгагдсан байгууллагын нэр:	Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч		Сая төгрөгөөр

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгө н дүн	Аудитын байгууллаг аас гаргасан шийдэл	Алдаа, зөрчилтэй асуудал гаргасан албан тушаалтны	
			Нэр	Албан тушаал	Овог нэр
1	2	3	4	5	
Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч					
1	Татварын орлогын гүйцэтгэлийг нэр төрлөөр нь авч үзвэл хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж 8.2 сая төгрөг, газрын төлбөр 2.3 сая төгрөг, ойн нөөц ашигласны төлбөр 5.9 сая төгрөг, нийт 16.4 сая төгрөгийн татварын орлого нэр төрлөөрөө тасарсан байна.	16.4	Зөвлөмж өгсөн	Засаг дарга, Ерөнхий нягтлан бодогч	С.Золжаргал, Г.Болор-Эрдэнэ
ДҮН		16.4			
Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал					
1	Алдаа зөрчил илрээгүй/Түүвэрт хамрагдсан/	-			
ДҮН		0.0			
Засаг даргын тамгын газар					
1	Батлагдсан төсвийн хэмжээнд тэвчиж болох 11.0 сая төгрөгийг хэмнэж ажиллаагүй, шагнал урамшууллын зардалд төсвөөс 4.3 сая төгрөгийг зарцуулж, МУЗГ-ын 2021 оны 43 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлээгүй байна.	15.3	Албан шаардлага хүргүүлсэн	ЗДТГ-ын дарга, Нягтлан бодогч	Ү.Ичинхорлоо, О.Батбаяр
ДҮН		15.3			
Ерөнхий боловсролын сургууль					
1	Мэргэшлийн зэргийн нэмэгдэлд 0.5 сая төгрөгийг үндэслэлгүй олгосон.	0.5	Төлбөрийн акт тогтоосон	Захирал, Нягтлан бодогч	Д.Отгондулам, Д.Ганчимэг
2	Батлагдсан төсвийн тэвчиж болох зардлаас 5.1 сая төгрөгийг хэмнэлтгүй зарцуулсан.	5.1	Албан шаардлага хүргүүлсэн	Захирал, Нягтлан бодогч	Д.Отгондулам, Д.Ганчимэг
3	Батлагдсан төсвийн эдийн засгийн ангилал зөрчин даатгуулагчаас шилжүүлэх 4.6 сая төгрөгийн нийгмийн даатгалын шимтгэлийг ажил олгогчийн нийгмийн даатгалын зардлаас шилжүүлсэн.	4.6	Албан шаардлага хүргүүлсэн	Захирал, Нягтлан бодогч	Д.Отгондулам, Д.Ганчимэг
4	Цалингийн зардлыг 1.6 сая төгрөгөөр зөрүүтэй бүртгэснийг залруулав	1.6	Санхүүгийн тайланд залруулсан	Нягтлан бодогч	Д.Ганчимэг
ДҮН		11.8			
Хүүхдийн цэцэрлэг					

Хэнтий аймгийн Цэнхэрмандал сумын Төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2021 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, жилийн төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

1	Жилийн эцэст аж ахуйн материалаас бусад 6611.6 мянган төгрөгийн материалын үлдэгдлийг тоолж, тооцоо хийж баталгаажуулаагүй	6.60	Албан шаардлага хүргүүлсэн	Эрлэгч, Нягтлан бодогч	П.Гантуяа, Д.Ганчимэг
2	Шалгадагч байгууллагын төлбөрийн баримтын цахим системд бүртгэгдсэн дүн нягтлан бодох бүртгэлд бүртгэгдсэн дүнгээс 12,308.7 мянган төгрөгөөр дутуу байгаа	12.30	Зөвлөмж өгсөн	Эрлэгч, Нягтлан бодогч	П.Гантуяа, Д.Ганчимэг
ДҮН		18.9			
Эрүүл мэндийн төв					
1	Нэмэлт санхүүжилтийн дансаар дамжаад гарсан Эргэлтийн эмийн сангийн эмийн хөнгөлөлтийн санхүүжилт 15.2 сая төгрөгийг санхүүгийн үр дүнгийн тайланд орлогоор хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн;	15.2	Санхүүгийн тайланд залруулсан	Нягтлан бодогч	Б.Саранцацрал
2	Үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг 20.8 сая төгрөгөөр дутуу бүртгэсэн	20.8	Санхүүгийн тайланд залруулсан	Нягтлан бодогч	Б.Саранцацрал
3	Шилэн дансны цахим хуудсанд таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын 114.4 сая төгрөгийн 10 мөнгөн гүйлгээг мэдээлээгүй, худалдан авалтын 20.2 сая төгрөгийн 2 мэдээллийг байршуулаагүй, мэдээллээ нэг сараар хоцроож байршуулсан зэрэг 134.6 сая төгрөгийн зөрчил илэрлээ.	134.6	Зөвлөмж өгсөн	ЭМТ-ийн дарга, Нягтлан бодогч	Г.Оюунбилэг, Б.Саранцацрал
ДҮН		170.6			
Соёлын төв /Түүвэрт хамрагдсан/					
Алдаа зөрчил илрээгүй					
СХС /Түүвэрт хамрагдсан/					
1	ЖДБДС-ийн зээлийн эргэн төлөлтийн 1.0 сая төгрөг СХС-д данс андуурч орсныг залруулаагүй	1.0	Санхүүгийн тайланд залруулсан		
ЖДБДС /Түүвэрт хамрагдсан/					
Алдаа зөрчил илрээгүй					
БХС /Түүвэрт хамрагдсан/					
Алдаа зөрчил илрээгүй					
Цэнхэрмандал сумын ой анги /Түүвэрт хамрагдсан/					
Алдаа зөрчил илрээгүй					
Харьяа байгууллагуудын санхүүгийн аудитаар илэрсэн алдаа зөрчлийн дүн		217.6			
НИЙТ ДҮН		234.0			

